

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3122/2023. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.21.964/2021/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.21.964/2021/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.936/2021/6. számú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikke (1) bekezdése, XVI. cikke, XXVI. cikke (a panasz 1. oldal második bekezdésében, valamint 3. oldalának utolsó előtti bekezdésében található elírás folytán: XXIV. cikke) és XXVIII. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő. Az indítványozó mint különélő édesapa számára közös gyermekük tekintetében az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – úgy biztosította a 2021. szeptember 1. napján 16 órától 2021. szeptember 2. napján 8 óráig a folyamatos kapcsolattartást, hogy a kapcsolattartás kezdő időpontjában a gyermek tankönyvei és egyéb személyes tárgyai nem álltak rendelkezésre. Az édesanya az iskolai felszerelést, okmányokat, az indítványozó által hiányolt biczka kivételével, a kapcsolattartás folyamán átadta. Mindennek indoka az volt, hogy az iskolakezdesre (az első tanítási napra, vagyis 2021. szeptember 1-jére) a gyermeknek csak tolltartót és üzenőfüzetet kellett az iskolába vinnie, az erről szóló osztályfőnöki tájékoztató e-mailt az indítványozó is megkapta. Mivel a kérelmezett édesanya hamarabb nem tudta beszerezni a gyermek 2021. szeptember 2-i órarendjét, így a szükséges tanszereket a kapcsolattartás folyamán tudta csak átadni. Az indítványozó a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.) 22/B. § (3) bekezdése és (4) bekezdés d) pontja alapján azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a kérelmezett édesanya neki felróható módon megghiúsította a gyermekkel való kapcsolattartást a fenti időpontban, és rendelje el a végrehajtását.
- [3] A Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.936/2021/6. számú végzésével indítványozó kérelmét elutasította, érdemben vizsgálta, hogy a kérelmezett édesanya tekintetében a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdése szerinti felróhatóság megállapítható-e. A Járásbíróság részletesen kitért arra, hogy az indítványozó által megjelölt tárgyak (iskolai felszerelés, biczka, okosóra, bankkártya) hiánya megzavarhatta-e a kapcsolattartást, amellyel, hogy a kapcsolattartás teljes időbeli terjedelemben megvalósult. A Szegedi Járásbíróság az anyai felróhatóságot két körben vizsgálta, egyrészt az iskolai felszerelés hiánya körében, másrészt az egyéb tárgyak (biczka, okosóra, bankkártya) vonatkozásában. 29.Pk.50.936/2021/6. számú végzésében a Szegedi Járásbíróság megállapította, hogy a kérelmezett édesanya részéről felróható magatartás tanúsítására nem került sor, mégpedig azért, mert az iskolai felszerelés átadása körében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható (Indokolás [50]–[52]). Ezen túl a Szegedi Járásbíróság megállapította, hogy az indítványozó által hiányolt egyéb tárgyak (okosóra, biczka, bankkártya) nem minősülnek a gyermek személyes tárgyainak, így azok hiánya nem érinti a kapcsolattartás zavartalanságát. A Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.936/2021/6. számú végzésében felhívta a feleket a kapcsolattartás körében történő fokozott együttműködés jelentőségére (Indokolás [55]).
- [4] A Szegedi Törvényszék e döntést 5.Pkf.21.964/2021/9. számú végzésével helybenhagyta. Döntésének indokolásában az Alkotmánybíróság 3067/2022. (II. 25.) AB határozatában foglalt, alkotmányossági követelményrendszer kívánalmaiból indult ki (Indokolás [27]). Ez alapján megállapította, hogy a kapcsolattartás a tárgyi időpontban megvalósult, annak zavartalanságát nem befolyásolta a gyermek taneszközeinek minimális időtartamú (az édesanya azokat 30 perccel a kapcsolattartás kezdő időpontja után tudta rendelkezésre bocsátani), míg többi tárgyának (okosóra, biczka, bankkártya) teljes hiánya. Ezek ugyanis a „a gyermek és a különélő szülő

minőségi együtt töltött idejét nem befolyásolhatják” (Indokolás [27]). A Szegedi Törvényszék az ügy valamennyi körülményének mérlegelésével megállapította, hogy a Bpnp. 22/B. § (4) bekezdés *d)* pontja szerinti feltételek nem állnak fenn, az édesanya igyekezett a felmerülő problémákat megoldani, ugyanakkor indítványozó semmit nem tett annak érdekében, hogy a helyzetet együtt kezeljék.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok hatáskörüket túllépve a kapcsolattartás tartalmát szűkítették, valamint a „kapcsolattartásra történő felkészítés jogszabályi kötelezettségét kiüresítették” [lásd: indítvány 4. oldal második bekezdése; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdése].
- [6] Az Alaptörvény VI. cikkét és XVI. cikkét azért sértik a panasszal támadott végzések, mert kiüresítik a Ptk. 4:180. § és 4:178. § szerinti rendelkezéseket: „a kapcsolattartásra jogosult szülő és a gyermek nem kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy jogosultak legyenek eldönteni, hogy az együtt töltött időben – akár közös programként – a tanulást választják”. A tanszerek és egyéb tárgyak átadásának elmulasztása tehát az indítványozó érvelése szerint a kapcsolattartás teljeskörű gyakorlását akadályozta.
- [7] Az indítványozó szerint az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikke is sérült, mert a bíróság egyrészt „felmentést adott” a gyermek édesanyjának a Ptk. 4:178. § (1) bekezdésében foglalt felkészítési kötelezettsége alól, és sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, „ha az érintett felek nem bízhatnak alappal abban, hogy a másik fél a jogszabályoknak megfelelően köteles eljárni”; másrészt a bíróság alaptörvény-ellenesen értelmezte a Ptk. 4:180. § (2) bekezdése szerinti azon kötelezettséget is, miszerint a kapcsolattartás kezdő időpontjában a gondozó szülő köteles valamennyi olyan dolgot átadni, amely szükséges lehet.
- [8] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [9] 3.1. A támadott másodfokú végzést az indítványozó 2022. április 5-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. április 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtotta be a Szegedi Járásbírósághoz.
- [10] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható [3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]]. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [11] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség [vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [12] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: *a)* tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság alapjogsértő módon jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek tanszerei és egyéb tárgyai átadásának a hiánya nem sértette a kapcsolattartás zavartalanságát); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (Szegedi Törvényszék 5.Pkf.21.964/2021/9. számú végzése); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke tekintetében az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában írt követelményét: ebben a vonatkozásban az indítvány – az alaptörvényi rendelkezés megjelölésén kívül – egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Az indítványozó a *fair* eljáráshoz való jog sérelmének állításával összefüggő érveit csupán az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozva mutatta be, arra nem tért ki panasz beadványában, hogy a támadott bírói végzések miatt és mennyiben érintik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* hatósági eljáráshoz való jogot, és miért okozzák ezen alapjog sérelmét.

- [14] A kérelmet mindezek alapján – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, ezzel összefüggésben a XVI. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – lehet határozottnak tekinteni.
- [15] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [16] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése – tartalmát érintően, e körben már kidolgozta a szülő-gyermek kapcsolattartási jog alkotmányos tartalmát [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat], és a kapcsolattartás zavaratlanságának a kérdéskörével is foglalkozott [lásd: 3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.; 3067/2022. (II. 25.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Elvétel esetében a „gyermek átadása magába foglalja a gyermek személyén túl a gyermek ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai (például állandó vagy eseti gyógyszerek, tanszerek, biztonságérzetet növelő alvójáték) átadásának a kötelezettségét is. Ennek elsődleges indoka, hogy a józan ésszel, de legfőképpen a gyermek legjobb érdekével bármilyen más értelmezés ellentétes lenne” (Abh., Indokolás [56]). A szükséges tárgyak köre esetről esetre eltérő lehet. Amint azt az Abh. általános jelleggel megállapította, azokat a tárgyakat kell a gyermek számára összekészíteni, „amelyekre a gyermeknek a kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet, és amelyekkel csak a gondozó szülő rendelkezik” (Indokolás [56]).
- [18] A vizsgált ügyben a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek édesanyja azért késett a tanszerek átadásával az iskolakezdés idején, mert a kapcsolattartás kezdetén (vagyis 2021. szeptember 1-jén délután) még nem volt tudomása a másnapi órarendről, de minden tőle elvárható megteheti azért, hogy a tanszereket mihamarabb rendelkezésre bocsássa. Az indítványozó által ezen felül hiányolt további tárgyakról (bicska, okosóra, bankkártya) pedig a bíróság azt állapította meg, hogy azok nem minősülnek a gyermek személyes tárgyainak. Mindkét megállapítást a bíróság okszerűen indokolta. Ezen hiányosságok ellenére a kapcsolattartás teljes terjedelemben megvalósult, annak akadályozása vagy korlátozása nem merült fel.
- [19] Jelen esetben az indítványozó magát a nemperes eljárásban hozott döntést, annak rá nézve hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó a Ptk. vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése során nem a végzésben foglalt eredményre jutott volna, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy fenti gyakorlatától jelen ügyben eltérjen.
- [20] Összefoglalva a fentieket: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

- [21] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, részben pedig befogadhatóság Abtv. 29. §-ába foglalt feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. február 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1022/2022.

